

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในอำเภออุทัยที่มีต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ทำการวิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร ๔๒,๐๘๐^๑ คน โดยใช้ตารางสำเร็จขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๗ คน เป็นการศึกษาแบบผสม (Mix Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยวิธีการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีมีตัวแปร ๒ ตัวแปรย่อย แต่หากมีตัวแปร ๓ ตัวขึ้นไปใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) มีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content analysis Technique) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

^๑สำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, “ข้อมูลในอำเภออุทัย”, ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๕.

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย จำนวน ๒๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๖ มีอายุ ตั้งแต่ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๗ สถานภาพการสมรส แต่งงานแล้วยังอยู่ด้วยกัน จำนวน ๑๗๕ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑ วุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗ อาชีพ รับจ้าง จำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๐ รายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๖๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓ สถานภาพทางสังคมที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคมใดเลย จำนวน ๒๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘

๕.๑.๒ บทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านบุคลิกภาพ

ประชาชนในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑) และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชน ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลือ คือ สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่ายและมีศิลปะในการพูดในที่ชุมชนเป็นอย่างดี อยู่ในระดับปานกลาง

๒) ด้านเนื้อหา

ประชาชนในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านเนื้อหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชน ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านเนื้อหา อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เนื้อหาที่เทศน์ทันสมัยเข้ากับโลกปัจจุบันได้ ภาษาที่ใช้ในการเทศน์เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีวิธีการเทศน์ที่น่าฟัง เป็นลักษณะการสนทนาธรรมที่มีการถามตอบไปด้วย แสดงธรรมะในเรื่องใกล้ตัวผู้ฟังและเหมาะสมกับยุคสมัย มีการอ้างอิงที่มาของเนื้อหาที่เทศน์ มีการลำดับขั้นตอนในการเทศน์ไม่สับสนยืดเยื้อ ส่วนข้อที่เหลืออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

๓) ด้านสื่อการสอน

ประชาชน ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๗ และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่าประชาชน ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านสื่อการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ วิธีการเผยแพร่ควรมีหลาย ๆ แบบตามความเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟังสถานที่ และโอกาส มีการยกพุทธศาสนสุภาษิต คำคม คำสอนคำกลอน ประกอบเนื้อหาธรรมะ มีการเปรียบเทียบ อุปมาอุปมัย ให้เข้ากับเนื้อหาธรรมะ มีการใช้สื่อที่ทันสมัยในการเผยแพร่ เนื้อหาธรรมะมีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจัย มีการเล่านิทาน แล้วยกอุทาหรณ์ประกอบเนื้อหาธรรมะ ส่วนข้อที่เหลืออื่นๆ อยู่ในระดับมาก

๕.๑.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

๑) เพศ กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านบุคลิกภาพด้านเนื้อหาและด้านสื่อการสอนไม่แตกต่างกัน

๒) อายุ กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านบุคลิกภาพและด้านเนื้อหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านสื่อการสอนไม่แตกต่างกัน

๓) สถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างที่มี สถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มี สถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านบุคลิกภาพ ด้านเนื้อหา และด้านสื่อการสอน ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๔) วุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มี วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มี วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในทุกด้าน คือด้านบุคลิกภาพ ด้านเนื้อหาและด้านสื่อการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕) อาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่มี อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านบุคลิกภาพ ด้านเนื้อหา และด้านสื่อการสอน ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

๖) รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่มี รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในทุกด้าน คือด้านบุคลิกภาพ ด้านเนื้อหาและด้านสื่อการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๗) สถานภาพทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่มี สถานภาพทางสังคมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี สถานภาพทางสังคมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านเนื้อหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านบุคลิกภาพและด้านสื่อการสอน ไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทการเผยแพร่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้

จากผลการศึกษาผู้วิจัยพบว่าปัญหาอุปสรรค และนำไปสู่ข้อเสนอแนะซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

ด้านบุคลิกภาพ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ บางครั้งแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับสมณะสาธูป จำนวน ๗๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๘

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใส เคารพศรัทธา จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๒

ด้านเนื้อหา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ เนื้อหายืดยาว ไม่กระชับ จับใจความไม่ได้ จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๑

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ เทศน์เฉพาะสาระสำคัญ ๆ ไม่นานเกินไป จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๖๑

ด้านสื่อการสอน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ใช้ศัพท์หรือคำพูดที่ยาก ทำให้สื่อสารไม่รู้เรื่อง จำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๑๒

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ ควรมีการแจกเอกสาร แผ่นพับ หรือหนังสือธรรมะ จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๓

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมทั้ง ๓ ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ด้านบุคลิกภาพ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านบุคลิกภาพมากที่สุดในเรื่องการแนะนำ

ในเรื่องที่ดี และเป็นประโยชน์ รองลงมาคือ ไม่เห็นแก่ลาภสักการะ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเลื่อมใสศรัทธาต่อคณะสงฆ์ ยอมรับคำแนะนำและนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ อันเนื่องมาจากคณะสงฆ์ได้เล็งเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยไม่เห็นแก่ลาภสักการะ จึงสามารถแนะนำประชาชนให้ประพฤติปฏิบัติชอบ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ **พระยุพธนา รมณียธมโม (แก้วกันหา)** กล่าวว่า คณะสงฆ์ได้วางแผนดำเนินการประกาศ พระพุทธศาสนาให้แก่ศาสนทายาทและประชาชนทั่วไปได้รับทราบในทุกๆ วิธีการที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้วน้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเผยแผ่พระพุทธธรรมคำสอน ถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์เพื่อปลูกฝังอบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดี มีศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติชอบนั้น อบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ สั่งสอนให้ผู้เรียนบังเกิดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมก่อให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธา และตั้งตนอยู่ในสัมมาปฏิบัติ พระสงฆ์จึงได้ตระหนักในการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา โดยยึดหลักวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ^๒

๑) ติष्ठธมมิกกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในชาตินี้

๒) สัมปรายิกกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในชาติหน้า

๓) ปรมัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์อย่างยิ่งคือ พระนิพพาน

พระสงฆ์จึงสามารถนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มาแนะนำประชาชนได้ดี และผู้ฟังน้อมรับพร้อมนำไปประพฤติปฏิบัติตาม ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความคิดเห็นที่ดีต่อคณะสงฆ์

๕.๒.๒ ด้านเนื้อหา จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านเนื้อหามากที่สุดในเรื่องมีการสรุปข้อคิดที่ได้จากการฟังเทศน์ทุกครั้ง รองลงมาคือ มีการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการฟังเทศน์ ฟังธรรมเป็นประจำจึงเข้าใจเนื้อหาและเกิดแรงจูงใจในการติดตามฟังเทศน์ต่อไป ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)** กล่าวว่า นักเทศน์ชั้นแนวหน้า ท่านถือหลักว่า “ก่อนจะเทศน์ต้อง

^๒พระยุพธนา รมณียธมโม (แก้วกันหา), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การจัดองค์กรคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, หน้า ๑๑๕.

เตรียม ถ้าไม่เตรียมก็เสียเหลียนักเทศน์”การเตรียมตัวของการเป็นนักเทศน์ที่ดีนั้นจะต้องเตรียมสิ่งที่เป็นพื้นฐาน ดังนี้

๑. เตรียมตัว คือ เรียนรู้วิชาการต่างๆ ให้ถูกต้องตามขั้นตอนของจรรยา หรือศาสนพิธีที่เกี่ยวกับการเทศน์

๒. เตรียมใจ คือ ควบคุมใจให้มีสมาธิ มีใจปลอดโปร่ง สร้างความเชื่อมั่นไม่หวั่นไหว กังวล พรรณนาว่าในใจไปเป็นตอนๆ

๓. เตรียมวิสัยผู้ฟัง คือ รู้ลักษณะคนฟัง และเลือกวิธีการเทศนาให้เหมาะสมกับคนฟัง เหมือนกับการป้อนข้าวว่าจะป้อนคำเล็กหรือคำโต ต้องดูขนาดปากของผู้ที่จะทานเสียก่อน

๔. เตรียมหลักการเทศน์ คือ ถ้าต้องการให้เทศนางามในเบื้องต้น ในท่ามกลาง และในที่สุด ก็ต้องอธิบายตามพุทธวิธี ๔ ส. คือ^๗

ส.๑ สันทัสสนา	คือ เทศน์ได้แจ่มแจ้ง
ส.๒ สมาทปนา	คือ เทศน์ได้จูงใจ
ส.๓ สมุตเตชนา	คือ เทศน์ปลุกให้กล้า
ส.๔ สัมปหังสนา	คือ เทศน์ให้รู้แจ้ง

คณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ท่านได้มีรูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่พุทธธรรม ทั้งการเรียบเรียงเนื้อหาและการสรุปข้อคิดที่เป็นประโยชน์ทุกครั้ง จึงเป็นเหตุให้ประชาชนมีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการฟังเรื่องที่เข้าใจยากให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น อันเนื่องจากได้ฟังการยกอุทาหรณ์และตัวอย่างมาประกอบเรื่อง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี

๕.๒.๓ ด้านสื่อการสอน จากการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านสื่อการสอน มากที่สุดในเรื่องมีสื่อการสอนเรื่องการทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ รองลงมาคือ มีสื่อประกอบการสอนเรื่องกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำความดี ละเว้นความชั่วและทำจิตใจให้ผ่องใส นอกจากนั้นยังมีความเข้าใจในเรื่องกฎแห่งกรรม เพราะคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ศึกษาหาความ

^๗พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พุทธวิธีในการสอน**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๔๕.

รู้ยู่ตลอดเวลา มีวิธีการในการนำเสนอ พร้อมกับมีสื่อประกอบการสอนที่ทันสมัย ง่ายต่อการเข้าใจ ประชาชนจึงมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ พระวุฒิกม วุฒิกมโน (พรมทิพย์) ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชาวรมุณี (ประยูร ธมมจิตโต)” พบว่าท่านมีเทคนิคและวิธีการในการเผยแผ่พุทธธรรม หรือวิธีการในการนำเสนอที่โดดเด่นอยู่ ๖ วิธี คือ^๔

๑. โดยการยกอุทาหรณ์และเล่านิทานประกอบ
๒. โดยวิธีอุปมาเปรียบเทียบ
๓. โดยยกพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ปรัชญา คำคม โคลง บทประพันธ์ เป็นต้น
๔. โดยการพูดเชื่อมโยงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ
๕. โดยยกบุคคลตัวอย่างประกอบ
๖. โดยการแทรกด้วยเรื่องที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

วิธีการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนนี้ เป็นเหตุให้ประชาชนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง พร้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างได้ผล สังคมและประเทศชาติเกิดความสงบสุขภายใต้ร่มเงาของบวรพุทธศาสนา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก พระพุทธศาสนาจึงสามารถสืบทอดอายุศาสนาไปได้อีกยาวนาน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในอำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แพร่ขยายไปทั่วทุกมุมโลก ทั้งในและนอกประเทศ
- ๒) คณะสงฆ์ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรมีการเทศน์ สอน แสดงธรรม หรือปาฐกถาธรรม เพื่อขัดเกลาจิตใจญาติโยม
- ๓) คณะสงฆ์ควรพัฒนาสื่อที่ใช้ในการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยู ซีดี เป็นต้น

^๔พระวุฒิกม วุฒิกมโน (พรมทิพย์), “ศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชาวรมุณี (ประยูร ธมมจิตโต)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓).

๔) สำนักงานพระพุทธศาสนาควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วทุกวัด ไม่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขตเมือง หรือเขตที่เจริญแล้วเพียงอย่างเดียว

๕) รัฐบาลควรกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งชาติ ให้คนในชาติได้รับการขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรมจากพระสงฆ์โดยตรง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) คณะสงฆ์ควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเลื่อมใส เคารพศรัทธา เช่น พุทธาโง่เพราะ อ่อนหวาน ไม่พูดคำหยาบ ประพฤติตนเหมาะสมแก่ตามสมณะสาธูป เป็นต้น

๒) คณะสงฆ์ควรรับฟังคำเสนอแนะวิพากษ์วิจารณ์ได้ ตรงต่อเวลา และไม่เห็นแก่ลาภสักการะมากเกินไป

๓) คณะสงฆ์ควรเทศน์ให้กระชับเวลา ได้ใจความ เทศน์เฉพาะสาระสำคัญๆ ไม่นานเกินไป ทันสมัย และเข้ากับโลกปัจจุบันได้

๔) คณะสงฆ์ควรมีลีลาและวิธีการเทศน์ที่น่าฟัง มีการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างประกอบ

๕) คณะสงฆ์ควรจัดอบรมฝึกเทศน์เป็นประจำ เพื่อเพิ่มทักษะให้แก่พระสังฆาธิการ

๖) คณะสงฆ์ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น การสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

๗) คณะสงฆ์ควรมีการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ หรือหนังสือธรรมะ เพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นธรรมทานเพิ่มอีกด้วย

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

๑) ควรศึกษาความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดอื่น ๆ

๒) ควรศึกษาทัศนะของประชาชนในเขตปกครองที่มีต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการระดับภาคหรือระดับหน

๓) ควรศึกษาบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์โดยการประยุกต์ตามหลักธรรมาภิบาลหรือหลักธรรมอื่น ๆ ในพระพุทธศาสนา

๔) ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ระดับจังหวัด